СОВЕТ ЗЕЛЕНОДОЛЬСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН		ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗЕЛЕНОДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ **10.06.2026**	Зеленодольск шәһәре	**КАРАР** **№ 87**

Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәне раслау хакында

2025 елның 20 мартындагы «Гавами хакимиятнең бердәм системасында җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 33-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 24 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы «Зеленодольск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Зеленодольск муниципаль районы Советы **карар кылды:**

1. Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәне кушымтада бирелгәнчә расларга.

2. Зеленодольск муниципаль районы Советының түбәндәге карарлары үз көчләрен югалткан дип танырга:

- «Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәне раслау хакында» 2021 елның 24 мартындагы 62 номерлы;
- «2021 елның 24 мартындагы 62 номерлы карары белән расланган, Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» 2021 елның 26 августындагы 92 номерлы;
- «2021 елның 24 мартындагы 62 номерлы карары белән расланган, Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» (2021 елның 26 августындагы 92 номерлы карарга кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) үзгәрешләр кертү турында»16 сентябрь 2022 елның 16 сентябрендәге 207 номерлы;
- ««2021 елның 24 мартындагы 62 номерлы карары белән расланган, Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» (2021 елның 26 августындагы 92 номерлы, 2022 елның 16 сентябрендәге 207 номерлы карарларга кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) үзгәрешләр кертү турында»2023 елның 30 маендагы 288 номерлы;
- « 2021 елның 24 мартындагы 62 номерлы карары белән расланган, Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты статусы турындагы

нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» (2021 елның 26 августындагы 92 номерлы, 2022 елның 16 сентябрендәге 207 номерлы, 2023 елның 30 маендагы 288 номерлы карарларга кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) үзгәрешләр кертү турында» 2024 елның 25 апрелендәге 390 номерлы;

3. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында (http://pravo.tatarstan.ru) һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының рәсми сайтында (http://zelenodolsk.tatarstan.ru) бастырып чыгарарга.

Зеленодольск муниципаль районы
Башлыгы, Совет рәисе **М.П. Афанасьев**

Зеленодольск муниципаль районы
Советының
2026 елның 10 июнендәге 87 номерлы
карарына
1 нче кушымта

Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты (алга таба – депутат) хокукларын һәм бурычларын билгели, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне күздә тота.

1 нче статья. Депутат статусының хокукый нигезе

1. Депутат статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы «Зеленодольск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы (алга таба - район Уставы), әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.
2. Депутат-бер мандатлы сайлау округы буенча муниципаль сайлауларда сайланган Россия Федерациясе гражданины һәм Зеленодольск муниципаль районы Советында (алга таба – район Советы)Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарында һәм муниципаль норматив хокукый актларда каралган вәкиллекле һәм башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырырга вәкаләтле вәкил.
3. Депутат үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, район Уставына һәм муниципаль норматив хокукый актларга, шулай ук сайлаучылар мәнфәгатьләренә таяна.
4. Депутатка үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.
5. Депутат үз статусыннан депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле булмаган эшчәнлек өчен файдаланырга хокуксыз.

2 нче статья. Депутат эшчәнлеген үтәү шартлары

1. Депутатлар үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыралар, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча эш һәм хезмәт бурычларын үтәгән килеш бергә алып бара, район Уставы белән билгеләнгән очраклардан тыш.
2. Депутатка үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыру өчен эш бирүче тарафыннан эш урынын (вазыйфасын) саклап калып, дәвамлылыгы район Уставы белән билгеләнгән чорга эштән азат ителү гарантияләнә.
3. Район Советы билгеләнгән саныннан депутатларның 10 проценттан артыгы даими нигездә эшли.

3 нче статья. Депутатның вәкаләтләре чоры

1. Депутат вәкаләтләре биш ел тәшкил итә.
2. Депутатның вәкаләтләре сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш район Советының хокуклы составта беренче утырышын уздырган көннән туктатыла.

4 нче статья. Депутат статусына бәйле чикләүләр, тыюлар

1. «Гавами хакимиятнең бердәм системасында җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 33-ФЗ номерлы Закон), башка федераль законнар белән билгеләнгән очраклардан тыш, депутатлар Россия Федерациясе сенаторлары, Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасы депутатлары, Россия Федерациясе субъектларының закон чыгару органнары депутатлары була алмый, Россия Федерациясенең башка дәүләт вазыйфаларын, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт вазыйфаларын, шулай ук дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларын һәм муниципаль хезмәт вазыйфаларын били алмый.
2. Депутат, 33-ФЗ номерлы законда, башка федераль законнарда билгеләнгән очраклардан тыш, башка муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты яисә башка муниципаль берәмлекнең муниципаль берәмлеге башлыгы вәкаләтләрен бер үк вакытта башкара алмый.
3. Депутатлар Россия Федерациясенең коррупциягә каршы көрәш турындагы законнары белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, вазыйфаларын башкарырга тиеш.
4. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы депутатлар түбәндәгеләргә хокуклы түгел:
1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шөгыльләнергә;
2) коммерциягә карамаган яисә коммерциячел оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:
а) сәяси партия белән идарә итүдә, профсоюз органы, шул исәптән җирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында катнашу;
б) Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Рәисенә алдан хәбәр итеп, коммерциягә нигезләнмәгән оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәяси партия, һөнәри профсоюз органы, шул исәптән җирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләре ширкәтләренең съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында катнашудан тыш);

в) Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманың гамәлгә куючысы вәкаләтләрен башкару тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында катнашу өлешләре) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актларга таянып, муниципаль берәмлек гамәлгә куючысы (акционеры, катнашучысы) булган оешманың идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә түләүсез нигездә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен кайгырту;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләре составына керергә, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса.

5. Даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар гражданлык, административ яки җинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмыйлар.

5 нче статья . Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип таныл;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип таныл яисә вафат дип игълан ителү;

5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

6) Россия Федерациясе чикләреннән даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату яисә чит ил дәүләте гражданлыгы (подданствосы) булу яки яшәү төре яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ булу;

8) Район Советы вәкаләтләре вакытындан алда тукталу;

9) хәрби хезмәткә чакырылу яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә китү;

10) аның чит ил агенты статусын алуы;

11) 33-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән башка очраклар.

2. Депутатның вәкаләтләре, әгәр депутат Район Советы утырышларына алты ай дәвамында даими рәвештә җитди сәбәпсез килмәсә, Район Советы карары белән вакытыннан алда туктатыла.

3. Вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу турында Район Советы карары кабул ителгән депутат әлеге карар рәсми рәвештә бастырылган көннән соң 10 көн эчендә суд карарына шикаять бирү хокукына ия.

4. Әгәр депутат үзенең вәкаләтләре Район Советы карары белән вакытыннан алда туктатылганлыгына карамастан, суд тәртибендә әлеге карарны кире кагарга риза булса, суд карары закон көченә кергәнче Район Советы депутатлары өчен өстәмә сайлаулар уздыру турында карар кабул итә алмый.

5. Депутатның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында Район Советы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча , ә бу нигез Район Советы сессияләре арасында барлыкка килгән очракта, мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

6. Депутатның әлеге статьяның 1 өлешендәге 2 пунктында каралган нигез буенча вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында район Советы карары әлеге статьяның 5 өлешендә каралган срокларда кабул ителмәгән очракта, депутат район Советының эшчәнлеген процессуаль законнарда каралган тәртиптә шикаять белдерү белән судка мөрәҗәгать итәргә хокуклы

7. Татарстан Республикасы Рәисе депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаның район Советына кергән көне булып санала.

6 нчы статья. Депутат хокуклары

1. Депутат түбәндәге хокукларга ия:

1) Район Советында даими комиссияләргә һәм тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланырга;

2) Район Советына карау өчен сораулар тәкъдим итәргә;

3) Район Советы тарафыннан булдырыла торган органнар һәм Район Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнүче, килештерелүче) вазыйфаи затлар кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча үз фикерен әйтергә;

4) хокукый иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә Район Советы хокукый актлар проектларын кертергә;

5) Район Советы карарлары проектларына төзәтмәләр, көн тәртибе, тикшерелә торган сорауларның асылы һәм карау тәртибе буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр кертергә;

6) Район Советына хисап бирергә тиешле яки контроль астында булган теләсә кайсы органның яки вазыйфаи затның Район Советы сессияләрендә чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау буенча тәкъдимнәр кертергә;

7) Зеленодольск муниципаль районы Советы Регламенты (алга таба – Район Советы Регламенты) белән билгеләнгән тәртиптә аларда катнашырга;

8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;

9) Район Советы сессияләрендә, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданнарның мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә;

10) Район Советы тарафыннан булдырыла торган органнар һәм Район Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнүче, килештерелүче) вазыйфаи затлар кандидатуралары шәхси составы турында фикер әйтергә;

11) даими комиссияләрнең, Район Советы сессияләренең беркетмәләре белән танышырга

7 нче статья**. Депутатның таныклыгы һәм күкрәк билгесе**

1. Депутат шәхесен һәм Зеленодольск районы Советы депутаты вәкаләтләрен раслый торган документ булып торган таныклыкка, шулай ук ул үз вәкаләтләре чоры дәвамында файдалана торган күкрәк билгесенә ия.

8 нче статья. **Депутатның эшчәнлек формалары**

1. Депутат эшчәнлегенең формалары булып түбәндәгеләр тора:

1) Район Советы сессия эшләрендә катнашу;

2) Район Советы даими комиссияләре эшендә катнашу;

3) федераль дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешма җитәкчеләренә, иҗтимагый берләшмәләргә мөрәҗәгать итү;

4) муниципаль хокукый акт проектын кертү;

5) Район Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар проектларын эшләүдә катнашу;

6) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә Район Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

7) депутат таләбен кертү;

8) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, үз вәкиле булган җирлек халкына үз эшчәнлеге һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;

9) җирле референдумнар, гавами тыңлаулар, җыелышлар, конференцияләр һәм гражданнарны сораштырулар оештыруда һәм үткәрүдә катнашу;

10) территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, башка муниципаль хокукый актларда һәм Район Советы Регламентында каралган башка формаларда да башкара ала.

9 нчы статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара хезмәттәшлеге

1. Депутат район халкы белән, шулай ук район территориясендә урнашкан предприятиеләр, оешмалар, муниципаль һәм башка органнар коллективлары белән элемтәне сакларга тиеш.

2. Депутат сайлаучылар алдында үз эше турында елына кимендә бер тапкыр хисап тота, аларга Район Советы эше турында даими рәвештә хәбәр итә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр халыкны кабул итә.

3. Депутат район халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны күрә, алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә булган мәсьәләләрне дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә ярдәм итә.

4. Гражданнарны кабул итә;

5. Җәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына һәм иҗтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен билгеләнгән урыннарда, шулай ук Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен бирелгән бүлмәләрдә, аларны бирү тәртибе буенча үткәрелә.

7. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

8. Депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яки үткәрүгә комачаулык китерү Россия Федерациясе законнары буенча административ җаваплылыкны китерә.

10 нчы статья. Депутатларның депутат этикасы кагыйдәләрен үтәве

1. 1. Депутат район Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән түбәндәге йөкләмәләрне үтәргә тиеш:

1) шәхсән яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә, җирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаска;

2) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзен тотышыннан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә район Советы абруена зыян китерә торган низаглы ситуацияләрдән котылырга;

3) мәнфәгатьләр каршылыгы барлыкка килү куркынычы булганда - шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый ала торган вәзгыять туганда - бу хакта район Советына хәбәр итәргә һәм

аның әлеге каршылыкны булдырмауга яисә җайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) район Советында билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

6) физик һәм юридик затлардан депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссуда, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка акчалата бүләкләр) алмаска.

11 нче статья. Депутатның Район Советы сессияләрендә катнашу

1. Депутат Район Советының барлык сессияләренә шәхсән килеп катнашырга тиеш.

2. Депутат Район Советы сессияләрен үткәрү вакыты һәм урыны, карарга кертелә торган мәсьәләләр турында, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны Район Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Район Советы сессияләрендә катнаша алмау очрагында, депутат моның турында Район Советы Рәисе урынбасарына, яки Район Советы аппаратына соңгысыннан соң бер көннән соң булмаган вакытта хәбәр итә.

12 нче статья. Депутатларның Район Советы даими комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат әгъза булган Район Советы даими комиссияләренең барлык утырышларына шәхсән килеп катнашырга тиеш.

2. Депутат даими комиссияләр утырышларын үткәрү вакыты һәм урыны, карарга кертелә торган мәсьәләләр турында, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны Район Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Даими комиссияләр утырышларында катнаша алмау очрагында, депутат моның турында яки даими комиссия рәисе урынбасарына, яки Район Советы аппаратына соңгысыннан соң бер көннән соң булмаган вакытта хәбәр итә.

13 нче статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан беренче чиратта кабул итүгә хокукы

1. 1. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат Зеленодольск муниципаль районы территориясендә (алга таба – район) җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләре тарафыннан чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

2. Депутат вазыйфаи затка турыдан-туры яисә вазыйфаи затның кабул итү (секретариат) аша телдән яисә язмача мөрәҗәгать итә.

3. Телдән мөрәҗәгать иткән очракта, кабул итү вакыты район Советы депутаты белән килешенеп, вазыйфаи зат тарафыннан билгеләнә, ә язма

мөрәҗәгать иткән очракта, депутатның кабул итү вакыты депутат мөрәҗәгатен алган датадан соң өч көннән дә соңга калмыйча вазыйфаи зат тарафыннан билгеләнә.

4. Депутатны өч көн эчендә кабул итү мөмкин булмаган очракта, депутат белән килешенеп, вазыйфаи зат бүтән вакыт билгели.

14 нче статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

1.Депутат җирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән һәм учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан аның закон тарафыннан саклана торган яшерен эшчәнлеге белән бәйле булмаган мәсьәләләр буенча мәгълүмат алырга хокуклы.

2. Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Федераль законда каралган тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларында чыгыш ясарга хокуклы.

15 нче статья. Депутат мөрәҗәгатьләрен карау

1. 1. Депутат дәүләт органнарына, җирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга, иҗтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән яисә язмача мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат мөрәҗәгать иткән җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфаи затлары депутатка аның мөрәҗәгатенә язмача җавап бирергә яки мөрәҗәгать иткән документларны, мөрәҗәгать алынганнан соң, әгәр ул өстәмә өйрәнүне яисә тикшерүне таләп итмәсә, 15 көн эчендә тапшырырга тиеш.

3. Депутатның мөрәҗәгатенә бәйле рәвештә өстәмә тикшерү яки нинди дә булса мәсьәләләрне өстәмә өйрәнү зарурилыгы булганда, вазыйфаи затлар һәм әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән җитәкчеләр бу хакта депутат мөрәҗәгате алынганнан соң 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Ахыргы җавап депутатка депутатның язма мөрәҗәгате алынганнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

4. Дәүләт органнары, оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә оешмалар, иҗтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфаи затлары тарафыннан депутатларның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан мөрәҗәгатьтә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

16 нчы статья. Депутат гарызнамәсе

1. 1. Депутат яки депутатлар төркеме район Башлыгына, җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр җитәкчеләренә район Советы компетенциясенә керә торган мәсьәләләр һәм үзенең депутат

эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат гарызнамәсе белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат гарызнамәсе район Советы сессиясендә язма рәвештә кертелә һәм район Советы сессиясендә игълан ителә. Депутат гарызнамәсен рәсмиләштерү район Советы регламенты нигезендә башкарыла.

3. Депутат гарызнамәсе җибәрелгән орган яисә вазыйфаи зат, аны алган көннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча язма рәвештә җавап бирә.

17 нче статья. Депутат бурычлары

1. Депутат түбәндәгеләргә бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, район Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә; гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэмин итәргә;

2) даими, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итәргә;

3) гражданнарның, оешмаларның оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, иҗтимагый берләшмәләрнең, дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының мөрәҗәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җаваплар бирергә;

4)очрашуларда турыдан-туры сайлаучылар алдында хисап тотарга, шулай ук үзләренең эшләре турында массакүләм мәгълүмат чаралары аша елына кимендә бер тапкыр хәбәр итәргә;

5) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрне үтәргә;

6) дәүләт серен һәм закон тарафыннан саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә аңа билгеле булган гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы белешмәләрне фаш итмәскә.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, район Уставы һәм шәһәр Советының муниципаль хокукый актлары белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

18 нче статья. Депутатның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат, җирле үзидарәнең коллегиаль органы әгъзасы буларак, район Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итә торган бөтен хокукка ия.

2. Район Советы депутатның сайлау округындагы эше, район Советындагы карары һәм йөкләмәләре үтәлеше турындагы хәбәрен тыңлый.

3. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, үзидарә территориясенең икътисадый һәм социаль үсеше программаларын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр,

депутат тарафыннан законнарны, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнары эш тәҗрибәсен, җәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

19 нчы статья. Депутат эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның социаль һәм башка гарантияләре район законнары, муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2.Депутатларның җинаять яки административ җаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларның җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата башкарылу, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны булган депутатларга карата оператив-эзләнү чаралары, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар карамагындагы элемтә чаралары чараларын исәпкә алу, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм депутат статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән вәкаләтләр вакыты чыккач та, җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан ачыктан-ачык кимсетүләр, яла ягу яки федераль законда каралган башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга кагылмый.

Даими нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат гражданлык, административ яки җинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

4. Коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән өчен депутатның коллегиаль карарлар кабул итүдә (шул исәптән көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча тавыш бирүдә) катнашуы йә биләгән вазыйфасы буенча Россия Федерациясе норматив хокукый актларында каралган башка бурычларны үтәве депутатны җаваплылыкка тарту өчен нигез булып тормый.

20 нче статья .Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда каршылыклар тудырган өчен җаваплылык

Җирле үзидарә органнарының, оешмаларның һәм иҗтимагый берләшмәләрнең вазыйфаи затлары тарафыннан әлеге Нигезләмәнең нигезләмәләрен үтәмәү, шул исәптән әлеге Нигезләмәнең билгеләнгән срокларын һәм депутат гарызнамәләренә һәм мөрәҗәгатьләренә җаваплар бирү тәртибен үтәмәү, белә торып ялган мәгълүмат бирү, мәгълүмат бирүдән хокуксыз баш тарту, аны бирүдән баш тарту, депутатларны кабул итү кагыйдәләрен бозу законнарда каралган җаваплылыкка китерә.